

SVEA HOVRÄTT
Avdelning 07
071328

DOM
2023-05-26
Stockholm

Mål nr
B 697-22

Sid 1 (3)

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Södertörns tingsrätts dom den 23 december 2021 i mål nr B 10232-21, se bilaga A

PARTER (antal tilltalade 1)

Klagande och motpart (Åklagare)

Chefsåklagare Lena Kastlund
Åklagarmyndigheten
Särskilda åklagarkammaren

Klagande och motpart (Tilltalad)

JONI Ville-Kalle Tusa, 19850829-0312
Adress hos ombudet

Ombud och offentlig försvarare: Advokat Johan Eriksson
Försvarsadvokaterna Stockholm HB
Box 12107
102 23 Stockholm

SAKEN

Tjänstefel

HOVRÄTTENS DOMSLUT

1. Hovrätten fastställer tingsrätts dom.
2. Johan Eriksson får ersättning av staten med – rätt räknat – 9 419 kr. Av beloppet avser 7 535 kr arbete och 1 884 kr mervärdesskatt.
3. Joni Tusa ska ersätta staten för kostnaderna i hovrätten för den offentlige försvararen.

Dok.Id 1797219

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 670 50 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se		måndag – fredag 09:00–16:30

YRKANDEN I HOVRÄTTEN

Åklagaren har yrkat att hovrätten ska döma Joni Tusa helt i enlighet med gärningsbeskrivningen och – under alla förhållanden – skärpa bötesstraffet. Hon har godtagit tingsrättens bedömning att gärningen har begåtts av oaktsamhet.

Joni Tusa har yrkat att hovrätten ska frikänna honom från åtalet.

Parterna har motsatt sig varandras ändringsyrkanden.

HOVRÄTTENS DOMSKÄL

Utredningen i hovrätten är densamma som i tingsrätten och tingsrätten har i sin dom utförligt redogjort för denna. Hovrätten delar i huvudsak tingsrättens bedömning av vad som är visat i målet. Liksom tingsrätten anser alltså hovrätten att det är styrkt att den då ledige polismannen Joni Tusa var påtagligt berusad när han – p.g.a. misstanke om ringa narkotikabrott genom innehav – beslutade sig för att träda i tjänst och genomföra en kroppsvisitation av den 16-åriga målsäganden.

Tingsrätten har redogjort för de rättsliga utgångspunkterna för prövningen och hovrätten ansluter sig i allt väsentligt till vad som anförts i den delen. Hovrätten instämmer även i tingsrättens bedömning att det inte har varit fråga om en sådan situation där Joni Tusa enligt 16 § första stycket polisförordningen (2014:1104) har haft en *skyldighet* att träda i tjänst. Frågan blir då om han ens har haft *rätt* att träda i tjänst med stöd av bestämmelsens andra stycke.

Vid ingripandet var Joni Tusa påtagligt berusad och misstanken rörde ett lindrigt brott. Till detta kommer att grunden för Joni Tusas misstanke mot målsäganden framstår som svag och detta även om hans egna uppgifter ligger till grund för bedömningen. Vid sådana förhållanden kan Joni Tusa inte anses ha haft rätt att träda i tjänst. Därmed har inte heller förutsättningarna för att genomföra en kroppsvisitation varit uppfyllda.

Genom sitt handlande har Joni Tusa, vid myndighetsutövning, åsidosatt vad som gällde för uppgiften. Hans agerande har utgjort ett så pass tydligt avsteg från vad som kan förväntas av en polisman att han i vart fall borde ha insett att det inte var

godtagbart. Han har därmed varit oaktsam. Eftersom åklagaren numera inte påstår uppsåtligt brott saknas anledning att ta ställning till det.

Gärningen är inte att bedöma som ringa. Joni Tusa ska således dömas för tjänstefel i enlighet med åklagarens gärningsbeskrivning.

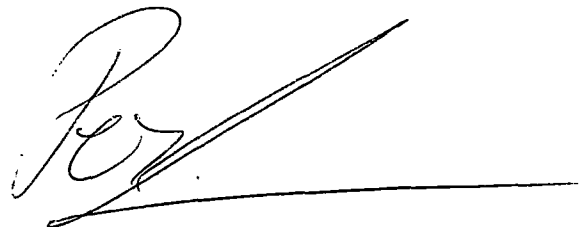
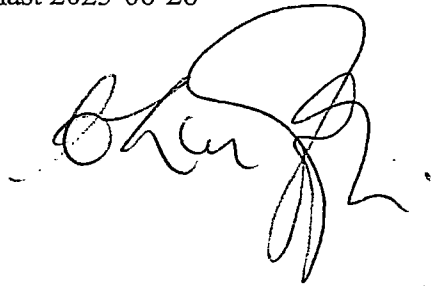
Även med beaktande av att Joni Tusa nu döms för samtliga påstådda gärningsmoment gör hovrätten i fråga om straffvärde och påföljd inte någon annan bedömning än den som tingsrätten har gjort. Hovrätten anser vidare att det inte varit fråga om långsam handläggning eller att det i övrigt framkommit någon omständighet som ska beaktas vid straffmätningen.

Sammanfattningsvis innebär hovrättens ställningstaganden att tingsrättens dom ska fastställas.

Med hänsyn till utgången i målet och Joni Tusas ekonomiska förhållanden ska han ersätta staten för försvararkostnaderna.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2023-06-26

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Christian von Szalay och Martina Bozzo, tf. hovrättsassessorn Per Samuelsson, referent, samt nämndemännen Jessca Stjernström och Britt-Marie Bjerver.

SÖDERTÖRNS TINGSRÄTT
Avdelning 2

DOM
2021-12-23
meddelad i
Huddinge

Mål nr: B 10232-21

1

PARTER

Tiltalad

JONI Ville-Kalle Tusa, 19850829-0312
Adress hos ombudet

Offentlig försvarare:

Advokat Johan Eriksson
Försvarsadvokaterna Stockholm HB
Box 12107
102 23 Stockholm

Åklagare

Chefsåklagare Lena Kastlund
Åklagarmyndigheten
Särskilda åklagarkammaren
205 90 Malmö

Målsägande

Leo Bergström
Handelsvägen 74
122 38 Enskede

Målsägandebiträde:

Advokat Kristofer Stahre
Stahre Persson Advokatbyrå AB
Sankt Eriksgatan 60
112 34 Stockholm

Bilaga A

DOMSLUT

Brott som den tiltalade döms för
Tjänstefel, 20 kap 1 § 1 st brottsbalken
2021-05-28

Påföljd m.m.
Dagsböter 40 om 350 kr

Brottsofferfond
Den tiltalade åläggs att betala en avgift på 800 kr enligt lagen (1994:419) om brottsofferfond.

Ersättning
1. Johan Eriksson får ersättning av staten med 16 326 kr. Av beloppet avser 3 265 kr mervärdesskatt.

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress
Björnkullavägen 5 A
Telefon
08-561 660 20

Öppettider
måndag - fredag
08:30-16:00

Postadress
141 84 Huddinge

E-post
sodertorns.tingsratt.avdelning2@dom.se
Webbplats
www.sodertornstingsratt.domstol.se

2. Kristoffer Stahre får ersättning av staten med 31 376 kr. Av beloppet avser 6 275 kr mervärdesskatt.
 3. Joni Tuşa ska stå för totalt 10 000 kr av kostnaden för försvararen och målsägandebiträdet. Resterande belopp ska staten stå för.
-

SÖDERTÖRNS TINGSRÄTT
Avdelning 2

DOM
2021-12-23
meddelad i
Huddinge

Mål nr: B 10232-21

Motpart

Polismyndigheten, 202100-0076
Box 12256
102 26 Stockholm

Åklagare

Chefsåklagare Lena Kastlund
Åklagarmyndigheten
Särskilda åklagarkammaren
205 90 Malmö

Målsägande

Leo Bergström
Handelsvägen 74
122 38 Enskede

Målsägandebiträde:

Advokat Kristofer Stahre
Stahre Persson Advokatbyrå AB
Sankt Eriksgatan 60
112 34 Stockholm

DOMSLUT

Skadestånd

Polismyndigheten ska betala skadestånd till Leo Bergström med 5 000 kr plus ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 1 oktober 2021 till dess betalning sker.

Om domstolens behandling av personuppgifter, se www.domstol.se/personuppgifter. Kontakta oss för information på annat sätt.

Besöksadress

Björnkullavägen 5 A

Telefon

08-561 660 20

Öppettider

måndag - fredag
08:30-16:00

Postadress

141 84 Huddinge

E-post

sodertorns.tingsratt.avdelning2@dom.se

Webbplats

www.sodertornstingsratt.domstol.se

BEGÄRAN M.M.

Åklagaren har begärt att Joni Tusa ska dömas för tjänstefel och påstått att följande har hänt.

Joni Tusa har trätt i tjänst som polis trots att han var berusad och har, trots att förutsättningarna för det inte varit uppfyllda, beslutat om och verkställt en kroppsvisitation av Leo Bergström, 16 år. Genom detta åsidosatte han vid myndighetsutövning vad som gällde för uppgiften. Det hände den 28 maj 2021 på Utö, Haninge kommun.

Joni Tusa begick gärningen med uppsåt eller av oaktsamhet.

Lagrum: 20 kap 1 § 1 st brottsbalken

Leo Bergström, som instämt i åklagarens begäran (dvs. biträtt åtalet), har begärt att staten genom Polismyndigheten ska betala skadestånd till honom med 5 000 kr för kränkning. På beloppet har Leo Bergström begärt ränta från i första hand dagen för brottet (dvs. den 28 maj 2021) och i andra hand dagen för delgivning av skadeståndsanspråket (dvs. den 1 oktober 2021).

Joni Tusa har förnekat gärningen och motsatt sig att dömas för brott. Han har gjort gällande att det förelåg förutsättningar att träda i tjänst och att verkställa kroppsvisitation på det sätt som skedde.

Polismyndigheten har medgett Leo Bergströms begäran om skadestånd för det fall Joni Tusa döms för tjänstefel. Om Joni Tusa döms för att ha begått gärningen med uppsåt vitsordar Polismyndigheten att räntan beräknas från dagen för brottet. Döms Joni Tusa för att ha begått gärningen av oaktsamhet vitsordas att räntan beräknas från dagen för delgivning med myndigheten.

Det antecknas att Justitiekanslern genom beslut den 16 november 2021 har uppdragit åt Polismyndigheten att företräda staten angående Leo Bergströms begäran om skadestånd. Uppdraget gäller också i högre rätt.

BAKGRUND

Den 28 maj 2021 befann sig Leo Bergström på Utö tillsammans med sin klass. Han delade där stuga med bl.a. klasskamraterna Sharil Issa och Lennox Gray. Med på resan till Utö var även två klassföräldrar; Johan Ungerstedt och Ulrika Andersson.

Joni Tusa, som är polis, var ledig den aktuella dagen och hade varit i Trosa tillsammans med en kompis för att hämta en båt. De åkte med båten från Trosa till Utö. När de kom fram till Utö åt och drack de en del.

Vid halv elva på kvällen var Joni Tusa och hans kompis ute och gick på ön. De gick då förbi det område vid vandrarhemmet där Leo Bergström och hans klasskompisar bodde. Där stötte de ihop med fyra ungdomar, bl.a. Leo Bergström, Sharil Issa och Lennox Gray. Joni Tusa tog då beslutet att träda i tjänst och genomföra en kroppsvisitation på Leo Bergström.

När Joni Tusa återvände till arbetsplatsen på måndagen den 31 maj 2021 upprättade han en s.k. bom-anmälan avseende misstanke om ringa narkotikabrott i form av innehav. I anmälan angavs att misstanken föll efter kroppsvisitation. Vidare upprättade Joni Tusa ett protokoll över verkställd kroppsvisitation. Beslut om att lägga ned förundersökningen fattades samma dag, dvs. den 31 maj 2021.

UTREDNINGEN

Joni Tusa har hörts. På åklagarens begäran har förhör hållits med målsäganden Leo Bergström och med vittnena Johan Ungerstedt, Ulrika Andersson, Sharil Issa och Lennox Gray.

Som skriftlig bevisning har åklagaren presenterat anmälan om ringa narkotikabrott samt beslut om kroppsvisitation och beslut om nedläggning av förundersökningen.

De som har hörts har i huvudsak berättat följande.

Leo Bergström

De hade varit en stund i stugan när de gick ut för att gå till de andra. Då mötte de två män i vanliga kläder. En av männen hade en högtalare som spelade musik. Männen kom fram och en av dem sa att de var från narkotikapolisen. Han trodde först att de var fejkpoliser, men mannen som sagt att de var från polisen visade upp en polisbricka. Mannen sa också att det fanns en misstanke om narkotikabrott. Mannen tog honom åt sidan och ville prata med honom enskilt av någon anledning. Den andra mannen stod kvar med hans kompisar. Han vet inte varför just han blev tagen åt sidan. Mannen frågade honom om han hade något i fickorna och om han hade narkotika på sig. Mannen sa också att han ville visitera honom. Han svarade att han inte hade någon narkotika och tog fram det han hade i fickorna. Han fick tömma fickorna och sedan rörde mannen vid honom lite överallt på kroppen. Han tyckte att visitationen var lite slarvig. Det var mer han som frivilligt visade upp vad som fanns i fickorna. Mannen som visiterade honom hade ingen uniform och han tyckte i efterhand att mannen hade verkat berusad. Det var dock inget som han tänkte på i stunden. Han sa flera gånger att han ville att de skulle hämta dit klassföräldrarna. Mannen sa dock att det inte behövdes.

Han hade inte känt någon lukt av cannabis på ön. Han hade inte själv rökt cannabis och han hade ingen narkotika på sig. Hans kompisar hade inte heller rökt cannabis.

Det kändes tråkigt att bli tagen åt sidan och visiterad. Han var lite chockad efter händelsen och orolig över att han hade sagt sitt personnummer till en person som han inte var övertygad om var polis. Han ringde sin mamma direkt efter händelsen och berättade vad som hänt.

Joni Tusa

Han arbetar som narkotikapolis med inriktning mot ungdomar och brukar inte ha uniform när han tjänstgör. Den 28 maj hade han och en kompis hämtat en båt i Trosa och kört den till Utö. De kom till Utö någon gång mellan halv fem och fem på eftermiddagen. När de lagt till vid bryggan tog de fram en högtalare och lyssnade på musik. Han drack en öl (33 cl) och två Gin & Tonic. Det var inte så mycket kvar i

Avdelning 2

ginflaskan när de började dricka så drinkarna var inte starka. Vid 18-tiden gick de till Dannekrogen. Där drack han en Gin & Tonic före maten och två små glas starköl efter maten. Vid 19:20 lämnade de restaurangen och återvände till båten och hängde. Han drack inte mer då så han kände att han nyktrade till.

Lite senare tog de en promenad. De hade båda mössa och flera lager kläder på sig. När de gick upp mot värdshuset kände han plötsligt en ganska stark lukt av cannabis. Han frågade om kompisen kände samma sak men denne svarade nekande. När han kände lukten befann de sig vid ett buskage och när de kom runt buskaget såg han en grupp killar stå där. Han gick fram till killarna och sa att han var från polisen. När han kom fram till killarna kände han inte någon cannabisluk. Han iakttog dock att Leo Bergström (Leo) höll sig kvar i bakgrunden och började vända sig om medan övriga killar kom fram mot honom. Han gick därför fram till Leo och höll upp sin polisbricka för att identifiera sig som polis. Han sa hej och frågade om de kunde prata en bit bort. Det är så de brukar göra när de vill tala med någon. Leo tog sig mot fickorna. Han frågade om Leo hade känt någon cannabisluk. Leo skakade på huvudet, kollade ner i backen och stoppade händerna i fickorna. Han bad Leo ta upp händerna ur fickorna och hålla dom synliga. Han höll sig också nära Leo, vilket är hur han brukar agera eftersom det är vanligt att saker droppas. Han frågade Leo om denne hade något på sig. Då började Leo ta fram saker ur fickorna. Han bad denne sluta, tog sakerna och lade ner dem på marken. Sedan sa han till Leo att han skulle söka igenom honom. Han bad Leo hålla händerna i sidorna och frågade om Leo hade något vasst på sig. Sedan kände han igenom Leos fickor, ärmslut, eventuell luva, byxlinning och andra ytliga partier. Allt gick lugnt till och det var ingen dålig stämning. Leo hade hela tiden ett bra bemötande. Under händelsen bad Leo att få ringa till klassföräldrarna. Han ansåg dock inte att de behövde ringa dit någon. Han brukar inte låta någon göra det eftersom man inte vill ha mer folk till platsen. Då är det bättre att ringa föräldrarna efteråt.

När han nästan var klar kom det fram två föräldrar och frågade vem han var. Han svarade att han är polis och att han kunde prata strax. Leo fick sedan gå och han pratade med en man som sa sig vara läkare. Mannen sa något i stil med "Är inte konstapeln lite väl berusad för att göra sånt här?" Han svarade att han var vid sina

Avdelning 2

sinnens fulla bruk. När han blev tillfrågad om hur mycket han hade druckit svarade han "två öl". Det var det sista han drack den kvällen och han tänkte att det som han hade druckit tidigare gått ur kroppen.

Efter händelsen gick han och kompisen till båten och sov. Nästa dag åt de frukost på ett café. När de passerade ICA såg de klassföräldrarna som de träffat föregående kväll. Kvinnan satte sig mitt emot dem och tog bilder när de åt frukost. Lite senare gick han fram till klassföräldrarna när de satt på en bänk. Han frågade hur det var med Leo. Mannen sa att han hade förstört hela kvällen för ungdomarna och frågade om han verkligen var polis. Han visade då på nytt sin polisbricka för mannen. Han fick också prata med sjöpolisen eftersom klassföräldrarna gjort en polisanmälan.

När han kom till arbetet på måndagen skrev han en s.k. bom-anmälan. Skälet till att han kroppsvisiterade Leo Bergström var att han misstänkte denne för innehav av narkotika och att det förelåg fara i dröjsmål. Det handlade inte om någon misstanke om att Leo hade använt narkotika. Misstanken om innehav uppkom när han – efter att ha känt cannabislukt – iakttog hur Leo höll sig kvar i bakgrunden, tog sig mot fickorna och började vända sig om. Han upplevde också att Leo fortsatte agera nervöst och avvikande när han pratade med Leo. Det kan mycket väl vara så att Leo agerade som han gjorde eftersom han var rädd. Men beteendet kunde lika gärna bero på något annat. Det kändes särskilt angeläget att agera eftersom det var fråga om ungdomar och han hade känt cannabislukt tidigare. Han gjorde helt enkelt sitt jobb och handlade instinktivt i situationen. Där och då tänkte han inte ens på att han hade druckit alkohol under kvällen. Han kände sig mer nykter än berusad. Han tycker inte att hans agerande var fel. Han kontrollerade inte de andra ungdomarna eftersom det inte uppstod någon misstanke om innehav gällande dem. Identifiering skedde genom att Leo fick säga sitt personnummer och namn två gånger och även sin mammas telefonnummer.

Johan Ungerstedt

På kvällen hade han och den andra klassföräldern Ulrika varit på en långpromenad för att kolla till barnen. De hade hittat de flesta på en plåtå utanför värdshuset. Eftersom klockan började närma sig elva sa de åt barnen att det var dags att gå tillbaka till

Avdelning 2

stugorna. När han kom ner mot stugorna såg han några av barnen stå där tillsammans med två vuxna män. En av männen sa att han var från Nackapolisen och att de hade fattat misstanke om narkotikainnehav. Det gjorde honom förvånad. Mannen berättade också att han hade kroppsvisiterat några av barnen. Mannen visade sin polisbricka, men det var mörkt så han såg den inte så bra.

Mannen som uppgav sig vara polis sa att han hade känt marijuanalukt och därför misstänkte att någon rökt marijuana. Mannen uppgav att Leo Bergström uppvisade symtom på narkotikapåverkan eftersom Leo hade vidgade pupiller och var blek i ansiktet. När de stod där och pratade såg han att mannen stod och svajade. Mannen var uppenbart alkoholpåverkad, hade trötta ögon och luktade alkohol. Han bad då mannen följa med runt hörnet och sade sedan något till denne om han inte tyckte att denne kunde läxa upp barnen när han själv var uppenbart påverkad. Mannen sa då att han hade druckit två öl. Han svarade med att han är läkare och att han kunde se att mannen hade druckit betydligt mer än så. Mannen uppträdde dock städat och sakligt. Han tyckte inte heller att mannen sludrade märkbart. Sedan kom Ulrika fram och bad männen gå därifrån, vilket de också gjorde. Ungdomarna var jätteupprörda efter händelsen och skrek att det var fejkpoliser.

Det visade sig att det var Leo som hade blivit visiterad. Leo var väldigt skrädd efteråt. Han kände inte någon cannabislukt under vistelsen på Utö och det fanns ingen indikation på att något av barnen hade brukat narkotika. Däremot hade några smugglat med sig alkohol till ön.

Under natten efter händelsen vaknade han och tyckte att något kändes fel. Han tänkte att mannen kanske inte var någon riktig polis ändå. Han ringde därför polisen och gjorde en anmälan. Han fick rådet att ringa 112 om han såg mannen igen. Följande dag såg han de två männen på ön och ringde därför 112. De sa att det skulle ta 1,5 timme för sjöpolisen att komma dit och bad honom hålla uppsikt över männen. Han och Ulrika satte sig därför i närheten. Han tror att männen märkte det för mannen som uppgett sig vara polis kom fram och frågade hur barnen upplevt gårdagskvällen. Han svarade att det var dåligt. Han fick även se polisbrickan igen och han sa något om att

han tyckte det var dåligt omdöme att kroppsvisitera ungdomar när man själv är alkoholpåverkad. Han har ett vagt minne av att mannen då sa att han hade druckit lite mer än två öl.

Ulrika Andersson

Tidigare under kvällen hade hon varit nere vid vattnet och då iakttagit två män vid ett båthus som lyssnade högljutt på någon form av video och uppträdde berusat. Hon tyckte det var tydligt att männen var berusade.

När de kom tillbaka till stugorna på kvällen var de två män som hon sett vid båthuset där. En av männen gick runt bland barnen. Han såg lite sjavig ut. Hon såg att alla skingrade sig och upplevde att det blev en uppiskad stämning bland barnen. Barnen sa att männen var fejkpoliser och att de hade blivit kroppsvisiterade. Johan Ungerstedt tog männen åt sidan och pratade med en av dem. Hon försökte lugna barnen och sa åt dem att gå in på rummen. Den man som Johan pratade med var märkbart berusad och sa att han var polis. Den andra mannen höll sig i utkanten. Mannen som uppgav sig vara polis var vältalig, men hon upplevde honom som starkt berusad och möjligen lite sluddrig. Hon var jättearg eftersom det hade blivit så upprörd stämning bland barnen. Hon ville bara att männen skulle gå därifrån. Efter en stund lämnade de platsen.

Hon gick sedan och pratade med barnen. Leo var ganska ledsen efter händelsen och hade ringt hem. Hon låg vaken långt in på morgonen för att försäkra sig om att allt var lugnt. Vid femtiden på morgonen fick hon ett sms från Johan som skrev att han inte trodde att männen var riktiga poliser och att han hade gjort en polisanmälan.

På morgonen gick hon och Johan ner till bryggan där den båt som hon trodde männen hade låg. Det stod en blå ginflaska på båten och det låg ölburkar där. Kapellet var öppet. Det såg ut att ha varit en rejäl fest. Hon fick dock aldrig bekräftat att det var de två människors båt. Senare på förmiddagen gick hon till bageriet och fikade. Johan kom dit efter henne och de gick en sväng. När de var utanför ICA mötte de männen. De kontaktade då polisen som bad dem följa efter männen och ta en bild. De skickade bilden till polisen. När hon och Johan sedan satt på en bänk kom männen fram.

Avdelning 2

Mannen som var polis uppgav att han hade känt lukt av marijuana kvällen innan. Hon kände aldrig någon sådan lukt under vistelsen på Utö. Det slog henne inte heller att något av barnen kunde ha brukat narkotika. Hon hade inte sett några indikationer på det.

Sharil Issa

Han var med några vänner i stugan och skulle gå ut. När de kom ut kom två män gående emot dem. Den ena mannen visade polisbricka och förklarade varför de var där. Mannen sa att de var misstänkta för att ha rökt narkotika. Han vet inte om alla var misstänkta men mannen tog allas personuppgifter. Mannen som visat polisbricka tog sedan med sig Leo en bit bort. Han vet inte varför. Han tyckte inte att Leo betedde sig på något annat sätt än de andra. Mannen bad bl.a. Leo att ta upp händerna ur fickorna. Han minns inte om mannen var nykter eller inte. Om han sagt i polisförhör att han märkte direkt att mannen hade druckit och att mannen vinglade och stammade, så var det så. När han får uppgifterna upplästa för sig så väcker det vissa minnesbilder.

De blev väldigt chockade och rädda av händelsen. Det förstörde deras resa. Han hade inte känt någon cannabislukt på ön. Han minns inte att han pratade med föräldrarna efter händelsen och han minns inte att någon av föräldrarna frågade om de hade använt narkotika.

Lennox Gray

När de gick ut från stugan kom det två män gående runt hörnet. De hade en högtalare och spelade musik. Han fick en skum känsla. Männen kom fram och sa att de var från polisen. En av männen visade polisbricka. Musiken var då avstängd. Mannen som visat bricka sa att han misstänkte att de hade brukat narkotika. De ifrågasatte detta och sa att männen kunde söka igenom dem eftersom de inte hade något att dölja. En av männen tog Leo åt sidan. Han vet inte varför just Leo togs åt sidan. Det var inget speciellt med Leo. Den andra mannen pratade med honom och Sharil. Han uppfattade männen som lite obehagliga och han tror att de var påverkade. De sludrade lite när de pratade och var lite vingliga. Dessutom luktade de alkohol.

När de i efterhand tänkte på hur männen hade uppträtt började de tro att det inte var några riktiga poliser. Leo var väldigt irriterad efter händelsen. Han hade inte uppfattat att det förekommit någon cannabis på ön.

DOMSKÄL

Skuld

Rättsliga utgångspunkter

Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet vid myndighetsutövning genom handling eller underlåtenhet åsidosätter vad som gäller för uppgiften ska dömas för tjänstefel till böter eller fängelse i högst två år (20 kap. 1 § första stycket brottsbalken). Om gärningen med hänsyn till gärningspersonens befohener eller uppgiftens samband med myndighetsutövningen i övrigt eller till andra omständigheter är att anse som ringa, ska inte dömas till ansvar.

Av 28 kap. 11 § brottsbalken framgår att kroppsvisitation får företas om det finns anledning att anta att ett brott på vilket fängelse kan följa har begåtts och den som ska visiteras skäligen kan misstänkas för brottet. Kroppsvisitation får göras för att söka efter föremål som kan tas i beslag eller i förvar eller annars för att utröna omständigheter som kan vara av betydelse för utredning av brottet eller om förverkande av utbyte av brottslig verksamhet enligt 36 kap. 1 b § brottsbalken. Med kroppsvisitation avses en undersökning av kläder och annat som någon bär på sig samt av väskor, paket och andra föremål som någon har med sig.

En polisman som är ledig har i vissa situationer en skyldighet att träda i tjänst. Någon sådan situation har inte varit för handen i detta mål. Enligt 16 § andra stycket polisförordningen (2014:1104) får en polisman som är ledig dock även i andra fall ingripa för att trygga allmän ordning och säkerhet eller för att tillförsäkra allmänheten skydd och hjälp.

Enligt 10 § polisförordningen ska anställda vid Polismyndigheten i sina kontakter med allmänheten med beaktande av omständigheterna och situationen agera så hänsynfullt som möjligt, visa behärskning och uppträda på ett sätt som inger förtroende.

Ska Joni Tusa dömas för tjäntefel?

I målet är utrett att Joni Tusa, som var ledig den 28 maj 2021, trädde i tjänst sent på kvällen den 28 maj och genomförde en kroppsvisitation på Leo Bergström, 16 år. Tidigare under kvällen hade Joni Tusa druckit alkohol.

Åklagaren har gjort gällande att Joni Tusa agerat felaktigt dels genom att han trätt i tjänst och genomfört en kroppsvisitation trots att han var berusad, dels genom att han – oaktat eventuell berusning – genomfört en kroppsvisitation trots att det inte förelåg tillräcklig misstanke mot Leo Bergström för att besluta om och verkställa en sådan åtgärd. Tingsrätten kommer första att pröva om det förelåg tillräcklig misstanke mot Leo Bergström för att besluta om och verkställa en kroppsvisitation mot honom. Därefter kommer tingsrätten att pröva om Joni Tusa agerat felaktigt därför att han i berusat tillstånd trätt i tjänst och genomfört en kroppsvisitation.

Joni Tusa har när det gäller skälen till att han beslutade att genomföra en kroppsvisitation på Leo Bergström uppgett att han – strax efter att han känt en tydlig cannabislukt – träffade på ett gäng ungdomar och uppfattade Leo Bergströms beteende som avvikande. Han upplevde att Leo Bergström höll sig kvar i bakgrunden, tog sig mot fickorna och började vända sig om när han mötte upp ungdomarna. Enligt Joni Tusa uppstod det därför en misstanke mot Leo Bergström om innehav av narkotika. Joni Tusa upplevde också att Leo Bergström fortsatte agera nervöst och avvikande när han pratade med denne. Ingen av de ungdomar som hörts i målet har tyckt att Leo Bergströms beteende varit avvikande på något sätt. Det är dock tydligt att ungdomarnas fokus i den aktuella situationen har varit på Joni Tusa och dennes kompis, inte på varandras agerande. Enligt tingsrätten kan de uppgifter som Joni Tusa lämnat om att han känt cannabislukt och om Leo Bergströms beteende inte anses motbevisade genom den utredning som åklagaren presenterat. Dessa uppgifter ska därför ligga till grund för tingsrättens bedömning av om det – utan beaktande av

Avdelning 2

eventuell berusning hos Joni Tusa – förelåg förutsättningar att besluta om och verkställa kroppsvisitation på Leo Bergström.

För kroppsvisitation krävs det enligt huvudregeln att någon kan skäligen misstänkas för ett brott. Allmänt brukar det för skälig misstanke krävas att det finns konkreta omständigheter av en viss styrka som talar för att just den misstänkte har begått den gärning som misstanken avser. JO har uttalat att omständigheterna måste vara av det slaget att de ger upphov till en faktabaserad misstanke. Det är dock inte möjligt att lägga fast några mer bestämda riktlinjer för vad som ska krävas för att en misstanke ska anses vara skälig. Frågan får i stället besvaras från fall till fall, och i de flesta fall finns det också ett visst utrymme för olika bedömningar. (Se t.ex. JO 2009/10 s. 72.)

Det som Joni Tusa beskrivit framstår för tingsrätten som ett tunt underlag för att anse att Leo Bergström var skäligen misstänkt för innehav av narkotika. Med hänsyn till att det finns visst utrymme att göra olika bedömningar i dessa frågor kan det dock inte anses utrett att omständigheterna var sådana att det saknades förutsättningar för att besluta om och verkställa kroppsvisitationen. Joni Tusa kan därför inte anses ha åsidosatt vad som gällde för uppgiften i detta avseende.

Nästa fråga som tingsrätten har att ta ställning till är om Joni Tusa åsidosatt vad som gällde för uppgiften därför att han i berusat tillstånd trätt i tjänst och genomfört en kroppsvisitation. Det finns olika uppgifter i målet när det gäller Joni Tusas berusningsgrad. Joni Tusa själv har medgett att han hade druckit en del alkohol under eftermiddagen och kvällen, men han har hävdatt att han vid tiden för kroppsvisitationen inte längre kände sig berusad utan var ”vid sina sinnens fulla bruk”. Samtliga vittnen, och då framför allt klassföräldrarna Johan Ungerstedt och Ulrika Andersson, har dock uppgett att Joni Tusa var påtagligt berusad vid den aktuella tidpunkten.

Det har enligt tingsrätten inte framkommit någon anledning att ifrågasätta riktigheten i vittnenas uppgifter i detta avseende. De uppgifter som Joni Tusa lämnat i denna del förändrar inte den bedömningen. Tingsrätten anser därför att det är styrkt att Joni Tusa

var påtagligt berusad när han trädde i tjänst och genomförde en kroppsvisitation på den 16-årige Leo Bergström. Detta kan enligt tingsrätten inte anses utgöra ett i den aktuella situationen godtagbart agerande från en polis. Joni Tusa har således vid myndighetsutövning åsidosatt vad som vad som gällt för uppgiften.

För att Joni Tusa ska dömas för tjänstefel krävs också att åsidosättandet har skett uppsåtligen eller av oaktsamhet. Joni Tusa ska alltså ha haft uppsåt till att han åsidosatt vad som gäller för uppgiften eller – för att vara oaktsamt – åtminstone bort inse att handlandet inte var godtagbart.

Tingsrätten anser inte att det utifrån den utredning som presenterats i målet är visat att Joni Tusa handlat uppsåtligen. Däremot anser tingsrätten att Joni Tusa handlat oaktsamt. Joni Tusa var väl medveten om att han hade druckit en inte oväsentlig mängd alkohol under kvällen och han insåg att det var ungdomar som han hade att göra med. Joni Tusa borde ha insett att det inte var godtagbart att under sådana förhållanden – om än med ett välvilligt syfte – besluta om och verkställa en kroppsvisitation på en av ungdomarna.

Joni Tusa har alltså gjort sig skyldig till tjänstefel när han trots berusning trätt i tjänst och genomfört en kroppsvisitation på Leo Bergström. Gärningen är inte att anse som ringa.

Påföljd

Joni Tusa ska dömas för tjänstefel som har bestått i att han trots att han var berusad har beslutat om och verkställt en kroppsvisitation av en person som var 16 år. Brottet har skett av oaktsamhet. Straffet kan därför stanna vid dagsböter.

Skadestånd

Vid denna utgång i skuldfrågan har Polismyndigheten medgett att betala 5 000 kr i skadestånd för kränkning till Leo Bergström. Eftersom tingsrätten kommit fram till att brottet begåtts av oaktsamhet ska räntan beräknas från dagen för delgivning av begäran om skadestånd.

Övriga frågor

Eftersom Joni Tusa döms för ett brott som har fängelse i straffskalan ska han betala en avgift om 800 kr till Brottsofferfonden.

Den ersättning som försvararen och målsägandebiträdet har begärt är med hänsyn till målets art skälig. Eftersom Joni Tusa döms för tjänstefel är han skyldig att ersätta staten för kostnaderna för hans försvar och för målsägandebiträdet. Joni Tusas ekonomiska underlag överstiger 260 000 kr, vilket innebär att han skulle kunna åläggas att återbetala hela kostnaden. Det finns dock skäl att jämka återbetalningsskyldigheten med hänsyn till bötesstraffet och till att en del av kostnaderna för målsägandebiträdet är hänförliga till processuella frågor kopplade till begäran om skadestånd från staten. Tingsrätten anser därför att Joni Tusa ska återbetala 10 000 kr av kostnaderna för försvararen och målsägandebiträdet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 1 (TR-01)

Överklagandet adresseras till Svea hovrätt men ges in till tingsrätten senast den 13 januari 2022.

Erika Bergman

I avgörandet har rådmannen Erika Bergman och nämnd deltagit. Rätten är enig.

Hur man överklagar

Dom i brottmål, tingsrätt

TR-01

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid, har den andra parten också rätt att överklaga även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv tingsrättens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis.

Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.

Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller en ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför.

Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen vid en huvudförhandling.

4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer.

Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.

5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till tingsrätten. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Tingsrätten kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar tingsrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till hovrätten.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även hovrätten skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till hovrätten tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen, och det är kopplat en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd för skadeståndsdelen om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med tingsrätten om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar hovrättens avgörande

Den som vill överklaga hovrättens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till hovrätten.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till hovrätten senast den dag som anges i slutet av hovrättens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar hovrätten överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (hovrättens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se